

De wereld van blokuren, studiewijzers en zelfwerkzaamheid

Gymnasiast Frank Kallenberg:
'Ik ben blij dat mijn keuze nog niet volledig vastligt'

Frank Kallenberg. Foto: Erwin de Vries.

Jacob Moerman

Jacob Moerman, dertiger en journalist, liep een dag mee met gymnasiast Frank Kallenberg. Hij geeft een impressie van wat een leerling tegenwoordig bezighoudt en zet dat af tegen zijn eigen schooltijd van 20 jaar geleden. Er is veel veranderd maar veel is ook hetzelfde gebleven. Nieuw is de zelfwerkzaamheid - een sleutelbegrip in Franks schoolleven.

Het is aanvankelijk even wennen om na twintig jaar afwezigheid weer binnen de muren van een schoolgebouw te staan. De gevoelens van vervreemding verdwijnen gelukkig snel wanneer de vertrouwde tafereelen, beelden en geluiden zich aandienen. Het geschreeuw in de kantine, het gesleep met de tassen, het gehang van de scholieren in de gangen, wachtend voor een lokaal tot het moment dat een leraar zich laat zien. Het is een kleine stap van de Stedelijke Scholen Gemeenschap in Leeuwarden naar het Willem Lodewijk Gymnasium in Groningen. En ach, die twintig jaar...

Maar toch, de tijden zijn, natuurlijk, wel degelijk veranderd. Wie had in de jaren zeventig en tachtig ooit gedacht dat de volgende zin in een gang van een doorsnee school zou worden uitgesproken: 'Hee, Marijke, heb je m'n SMS'je nog ontvangen?' En ook de volgende zin: 'Wat! Geef je een interview? Daar moet je geld voor vragen man!'

De jongen meent het en richt zijn woorden tot Frank Kallenberg, zestien jaar, scholier in de vierde klas. Hij is ingegaan op het verzoek om mij, een buitenstaander, een beeld te geven van zijn scholierenbestaan en in te voeren in de wereld van blokuren, studiewijzers, proefwerkweken en zelfwerkzaamheid.

Het gesprek verloopt aanvankelijk stroef, van beide kanten. Ik besef dat het voor Frank niet eenvoudig moet zijn om het huidige schoolsysteem uit te leggen aan een 'nitwit'. Maar hij vertelt op een geduldige manier en draagt zelf langzaam maar zeker steeds meer punten aan waarover hij nog wel het een en ander kwijt wil.

Zelfwerkzaamheid

Frank moet per week veertig lesuren volgen. 'Veertig keer veertig minuten.' Daarnaast is hij zo'n anderhalf uur per dag bezig met het maken van huiswerk. 'In een proefwerkweek natuurlijk meer. Dan ben ik vaak tot ongeveer negen uur 's avonds aan het werk.' We wachten in de gang op het moment dat de leraar Nederlands verschijnt. De les blijkt niet door te gaan. Frank: 'Er vinden nu schoolonderzoeken plaats voor de leerlingen van de zesde klas. Om die reden vallen veel lessen voor mij uit. En dat wordt niet altijd even goed aangegeven. Soms komt de leraar gewoon niet opdagen en dan weet je dat de les niet doorgaat. Maar andere leraren houden je gelukkig goed op de hoogte.'

Hij weet overigens ook te melden dat hij de volgende dag volledig vrij is. 'Normaal gesproken zou ik de hele dag op school moeten zijn. Maar de lerares wiskunde is met de derde klas naar Limburg voor een excursie.

Engels is verplaatst, geloof ik. En de leraar scheikunde is ook naar Limburg.' Hoe ziet zijn dag er dan uit? 'Eerst uitslapen. En daarna een proefwerk voorbereiden. Klassieke Culturele Vorming. Een geval apart, over voornamelijk de geschiedenis van de Griekse en Romeinse cultuur. Het proefwerk gaat jammer genoeg over de achtergronden van Griekse teksten. Daar kan ik weinig mee, omdat ik Latijn als klassieke taal heb. Die leerstof lijkt mij alleen interessant als je Grieks hebt gekozen.'

En dan neemt Frank het woord in de mond dat zijn leven nu voor een belangrijk deel bepaalt en waaraan hij geacht wordt te wennen: zelfwerkzaamheid. 'Aan de hand van een studiewijzer en weektaken moet ik een eigen planning maken. En aan het begin van een periode krijg ik van de meeste vakken een rooster waar ik me aan moet houden. Dat maakt het voor mij wel duidelijker.' Overigens geldt een dergelijk rooster niet voor alle vakken. 'Voor Frans en Engels wel, voor Nederlands en Duits niet. Bij die laatste vakken wordt tijdens de lessen doorgegeven wat je moet doen.'

Blokuren

Zijn vorige schooljaar was opgedeeld in vijf periodes. Nu zijn het er drie. Een gelukkige keuze, vindt Frank: 'Mijn jaar is nu veel overzichtelijker. Over het algemeen weet ik vooraf waar ik aan toe ben. Ik heb gemiddeld drie proefwerken per vak per periode.' En dan gaat het gesprek weer over op het belangrijkste verschil met vorig jaar. Het is de bedoeling dat door de leerlingen in het kader van de zelfwerkzaamheid tijdens de lesuren een deel van het huiswerk wordt gemaakt. Deze zogeheten 'blokuren' vinden regelmatig plaats. 'Die blokuren had ik vorig jaar ook al, maar nu zijn het er veel meer geworden. Maar dat systeem werkt volgens mij nog niet helemaal zoals het hoort. Tijdens sommige lessen wordt voortdurend door de docent gepraat. En dan is er geen sprake van zelfwerkzaamheid. Voor natuurkunde heb ik bijvoorbeeld heel veel huiswerk. Maar daar kom ik tijdens de lessen niet aan toe.'

Vakkenpakket

En hoe ziet zijn vakkenpakket eruit? Frank begint een verhaal te vertellen dat niet eenvoudig te volgen is: 'Vorig jaar moest ik mijn profiel samenstellen en een keuze maken tussen verschillende pakketten. Nu heb ik een combi-profiel, een combinatie van twee pakketten. Natuur en gezondheid. Volgend jaar ga ik binnen één pakket verder.' Frank begint evenwel te twijfelen. 'Wacht even, je hebt ook nog de richtingen economie en maatschappij, waarvan ik ook vakken volg. En ik heb aard-

rijkskunde als extra vak.' Hij weet het niet meer: 'Ik kom er nu pas achter dat ik het eigenlijk nog steeds niet snap', laat hij een beetje aangeslagen weten. Maar heeft hij vorig jaar profielen of vakken gekozen? 'Ik heb natuurlijk gekeken naar de vakken. Maar het vervelende is dat je eigenlijk niet het pakket samen kunt stellen dat je graag wilt. Ik wil na mijn school denk ik geneeskunde studeren. Ik heb dus vorig jaar gekozen voor het vak scheikunde. Maar dan ben je vervolgens verplicht om ook wiskunde in je pakket op te nemen. Dat had voor mij niet gehoeven. Ik had liever Duits 2 gedaan. Dat kan ik nu alleen als extra vak nemen.'

Hoe is hij vorig jaar precies te werk gegaan in het maken van zijn keuze? 'Ik heb een aantal gesprekken gevoerd met mijn decaan. En ik heb een paar keer mijn voorlopige keuze ingevuld. Die begeleiding vond ik wel goed geregeld.' Daarnaast kwam de beroepskeuzetest. 'Maar die was bij mij niet van invloed op de keuze voor mijn vakkenpakket.' Had Frank het gevoel dat hij eigenlijk al een keuze kon maken? 'Ik vind dat je eigenlijk niet in de derde klas moet kiezen. Je bent dan volgens mij gewoon nog te jong om te weten wat je later wilt doen. Door het systeem van de combi-profielen, waarvan ik dus niet weet hoe het precies werkt, kun je daarna nog wel omschakelen. Dit jaar ben ik tot de ontdekking gekomen dat ik misschien psychologie wil studeren. Ik ben dus blij dat mijn keuze nog niet volledig vastligt.'

Frank beseft terdege dat zijn jaar zich in een experimentele fase bevindt. 'Er zijn veel dingen die vaag voor mij blijven. Het systeem van de studiepunten begrijp ik niet. En er bestaat ook een vrij deel dat je zelf in kunt vullen. Ook daar snap ik niet het fijne van. Vorig jaar had iedereen van mijn leeftijd dezelfde vakken en moest je gewoon hoge cijfers halen. En nu is alles veranderd.'

En hebben zijn ouders het schoolsysteem kunnen volgen? 'Er zijn verschillende informatieve bijeenkomsten over de Tweede Fase geweest, voor ouders en leerlingen. Ik weet nog wel dat ik na afloop van een van die bijeenkomsten helemaal in paniek raakte. Ik begreep er helemaal niets van. Vooral niet het verhaal over die studielasturen. En de informatie uit de boekjes en brochures begreep ik ook niet. Dat was voor mij allemaal wartaal. Mijn ouders snaptten er ook niets van. Pas in de loop van dit vierde jaar is het systeem voor mij iets duidelijker geworden. Maar mijn ouders kan ik het moeilijk uitleggen. Ze bemoeien zich er nu niet echt meer mee. Ze hebben de houding van: als ik het maar snap, dan zal het wel goed zijn. En als de rapportcijfers maar deugen, maken zij zich geen zorgen.' ■

Door het huwelijk van haar moeder met een Nederlandse man kwam Liza Tchebycheva (13 jaar) op 2 juli 2000 in Nederland te wonen, in Asten in de Brabantse Peel. Al gauw moest ze Nederlands gaan leren, waarvoor ze op de Cajuit, de NT2-afdeling van de Scholengemeenschap Jan van Brabant in Helmond, dagonderwijs ging volgen. Ze was sterk gemotiveerd, temeer omdat haar stiefopa, bij wie ze woont, geen Russisch spreekt. Ze spreekt inmiddels Nederlands met een goed gevoel voor nuances dat perfect past bij haar Nederlandse leeftijdgenoten. Het feit dat dit een ongewone prestatie is, schijnt haar evenwel volledig te ontgaan. Liza geeft een heldere analyse van haar onderwijservaringen in Nederland.